

AZ ADATOK ÉRTÉKELÉSE

Az időskorúak főbb demográfiai jellemzői

Magyarország népesedési viszonyait az elmúlt negyedszázadban fogyás és öregedés jellemezte. A mikrocenzus időpontjában, 2005. április 1-jén 10 millió 90 ezer fő élt az országban, ami 1980 óta 600 ezret meghaladó csökkenést jelent. A csökkenés folyamatos volt, bár üteme – az 1980-as évekhez képest – újabban némileg mérséklődött. Az utolsó időszakban – 2001–2005 között – 108 ezres, vagyis évenkénti átlagban több mint negyedszázalékos fogyást lehetett kimutatni.

A vázolt folyamat mögött az áll, hogy a halálesetek száma 1981 óta évről évre meghaladja a születéseket. Az ilyen módon bekövetkező természetes fogyást 1990 után is csak részlegesen kompenzálhatta a bevándorlási többlet, ami jelzi azt a fordulatot, hogy hazánk a rendszerváltás eredményeként „befogadó” országgá vált. A lényegét tehát mindenképpen az évtizedek óta tartó kedvezőtlen népesedési folyamatok képezik, amelyek közepes termékenységben és magas halandóságban jutnak kifejezésre. E folyamatok eredményeként Magyarország napjainkban Európa legkedvezőtlenebb demográfiai helyzetű országai közé sorolható.

A népesség száma és kor megoszlása, 1870–2005

Év	Népesség	évesek a népesség százalékában		
		0–14	15–59	60–X
1870	5 011 310	36,7	58,2	5,1
1880	5 329 191	35,2	58,1	6,7
1890	6 009 351	36,2	56,9	6,9
1900	6 854 415	34,9	57,6	7,5
1910	7 612 114	34,8	57,3	8,0
1920	7 986 875	30,6	60,4	9,0
1930	8 685 109	27,5	62,7	9,8
1941	9 316 074	26,0	63,3	10,7
1949	9 204 799	24,9	63,5	11,7
1960	9 961 044	25,4	60,8	13,8
1970	10 300 996	21,1	61,8	17,1
1980	10 709 463	21,9	61,1	17,1
1990	10 374 823	20,5	60,6	18,9
2001	10 198 315	16,6	63,0	20,4
2005	10 090 330	15,6	63,0	21,4

A táblázat adatai jól mutatják, hogy az utóbbi évtizedekben a népesség korösszetétele fokozatosan eltolódott az idősebb korosztályok felé. A gyermekkorúak (0–14 évesek) aránya szembetűnően csökkent: 1980-ban a népesség 21,9 százaléka tartozott ebbe a csoportba, 2001-re arányuk 16,6 százalékra esett vissza. E tendencia az ezredforduló után is folytatódott: a 0–14 évesek hányada további 1 százalékponttal lett alacsonyabb, a 2005. évi mikrocenzus időpontjában részesedésük 15,6 százalék volt.

A fiatal munkaképes korúak részaránya összességében kevésbé változott. Ezzel szemben növekedés tapasztalható az idősebb munkaképes korúaknál és a nyugdíjas korban lévő népességnél. A 40–59 évesek együttes részesedése 1980–2005 között 2 százalékponttal (25,3 százalékról 27,4 százalékra) emelkedett. E változás döntően azokban a korcsoportokban jelentkezett, amelyekbe a szigorú abortusztilalom (az ún. „Ratkó-korszak”) idején született nagy létszámú évjáratok tartoznak. Ide lehetett sorolni a 2001. évi népszámlálás időpontjában a 45–49 évesek, a 2005. évi mikrocenzus időpontjában pedig az 50–54 évesek csoportját.

Az elmúlt negyedszázadban igazán jelentős gyarapodás a 60 éven felüli népességnél volt kimutatható. Az időskorúak aránya 1980 óta 17,2 százalékról 21,4 százalékra emelkedett. A több mint 4 százalékpontot jelentő növekedés folyamatos volt, ebből 1 százalékpontnyi a 2001–2005 közötti időszakra esett. Számolni kell azzal, hogy az idősné-

pesség hányadának növekedése a továbbiakban is folytatódni fog. E folyamat minden valószínűség szerint fel is gyorsulhat a következő évtized első felében, amikor a jelzett nagy létszámú évjáratokba tartozók is belépnek az idős korosztályba.

A népesség kor megoszlásának főbb mutatószámai, 1870–2005

Év	100 felnőtt korúra jutó			100 gyermekkorúra jutó idős korú
	gyermek- és idős-	gyermek-	idős-	
	korú			
1870	72	63	9	14
1880	72	61	12	19
1890	76	64	12	19
1900	74	61	13	21
1910	75	61	14	23
1920	66	51	15	29
1930	60	44	16	35
1941	58	41	17	41
1949	58	39	18	47
1960	64	42	23	54
1970	62	34	28	81
1980	64	36	28	78
1990	65	34	31	92
2001	59	26	32	123
2005	59	25	34	137

A korösszetétel idős korúak felé történő eltolódását jól mutatja a 100 felnőtt korúra jutó idős korúak számának alakulása. E mutató értéke az 1980. évi 28-ról 2001-re 32-re, 2005-re pedig 34-re emelkedett. Egyértelmű tehát, hogy a munkaképesség szempontjából számításba vehető felnőtt népességre egyre több idős korú eltartásának terhe hárul.

Hosszabb távon még inkább figyelmet érdemel a 100 gyermekkorúra jutó idős korúak számának alakulása. A népességben belül 1980-ban 100 gyermekkorúra 78, 2001-ben 123, 2005-ben 137 idős korú jutott. Ezek az értékek jelzik a bekövetkezett kedvezőtlen fordulatot: negyedszázaddal ezelőtt még több gyermek volt, mint idős korú, napjainkra viszont az idős korúak aránya került túlsúlyba. A fordulat az 1990-es években következett be, ám a kialakult tendencia az ezredforduló utáni években is erőteljes maradt. Ez a jövőre vonatkozóan előre vetíti a gazdaságilag aktív népesség utánpótlásának csökkenését, valamint az e népességcsoportból kilépők arányának az emelkedését.

Ha az idős korúak adatait ötéves korcsoportok szerint vizsgáljuk, jól láthatók a férfiakat és a nőket jellemző eltérő tendenciák. A 60 éven aluli korosztály aránya a férfiak körében magasabb, a nők körében alacsonyabb a két nemet együttesen jellemző átlagos mutatónál. Az idősebb korcsoportokban fordított a helyzet: a férfiak mutatói térnek el lefelé, a nők pedig felfelé a két nemet jellemző aránytól. Mindez abból a különbségből adódik, amely a két nem átlagos élettartamában, halandósági viszonyaiban kialakult. A születéskor várható átlagos élettartam elmúlt évekbeli szerény növekedésével összhangban 2001 és 2005 között emelkedett a 80 évesek és idősebbek aránya, számuk meghaladta a 330 ezret, így jelentősnek mondható azoknak a száma, akiknél igen nagy valószínűséggel számítani lehet az egészségi állapot, a fizikai erőnlét romlására.

Az időskorú népesség korcsoportok szerint, nemenként, 1990–2005

Korcsoport (év)	1990	2001	2005	1990	2001	2005
	százalék			a népesség százalékában		
Összesen						
60–64	29,9	25,7	26,6	5,6	5,2	5,7
65–69	27,0	23,6	22,1	5,1	4,8	4,7
Együtt	56,9	49,3	48,7	10,8	10,1	10,4
70–74	13,7	21,0	19,8	2,6	4,3	4,2
75–79	16,2	16,3	15,8	3,1	3,3	3,4
Együtt	29,8	37,3	35,6	5,6	7,6	7,6
80–X	13,3	13,4	15,7	2,5	2,7	3,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	18,9	20,4	21,4
Férfi						
60–64	33,0	28,5	30,4	5,2	4,7	5,3
65–69	28,1	25,2	23,0	4,4	4,2	4,0
Együtt	61,1	53,7	53,4	9,6	8,9	9,3
70–74	13,5	21,0	20,0	2,1	3,5	3,5
75–79	14,9	14,7	14,3	2,3	2,4	2,5
Együtt	28,4	35,7	34,2	4,5	5,9	5,9
80–X	10,5	10,6	12,4	1,7	1,8	2,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	15,8	16,6	17,4
Nő						
60–64	27,8	23,9	24,3	6,0	5,7	6,1
65–69	26,3	22,5	21,5	5,7	5,4	5,4
Együtt	54,1	46,5	45,8	11,8	11,1	11,4
70–74	13,8	21,0	19,7	3,0	5,0	4,9
75–79	17,0	17,2	16,7	3,7	4,1	4,2
Együtt	30,8	38,3	36,4	6,7	9,1	9,1
80–X	15,1	15,2	17,8	3,3	3,6	4,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	21,8	23,9	25,0

Az utóbbi évtizedek demográfiai folyamatainak egyik lényeges jellegzetessége, hogy a nemek aránya fokozatosan a nők felé tolódott el: 1980-ban ezer férfira 1064, 2001-ben 1102, 2005-ben 1107 nő jutott. Fontos körülmény, hogy a nők várható átlagos élettartama hosszabb, halandósága alacsonyabb, mint a férfiaké. Ennek következtében a nőtöbblet a 40 évesnél idősebbeknél alakul ki, és a kor előrehaladtával növekszik. A korösszetételt tekintve tehát a nők körében az időskorúak hányada magasabb, mint a férfiaknál. Ez a különbség az utóbbi években fokozódott. Az idősebb korúak között a nőtöbblet igen jelentős, például a 80 évesek és idősebbek körében a 2005. évi mikrocenzus adatai szerint 1000 férfira 2288 nő jutott.

A nemek aránya korcsoport szerint, 1990–2005

Korcsoport (év)	1990			2001			2005		
	férfi	nő	1000 férfira jutó nő	férfi	nő	1000 férfira jutó nő	férfi	nő	1000 férfira jutó nő
60–64	44,3	55,7	1255	42,9	57,1	1330	44,0	56,0	1272
65–69	41,8	58,2	1395	41,3	58,7	1422	40,2	59,8	1487
Együtt	43,1	56,9	1319	42,1	57,9	1373	42,3	57,7	1365
70–74	39,8	60,2	1514	38,6	61,4	1593	38,9	61,1	1571
75–79	37,0	63,0	1704	35,0	65,0	1856	34,9	65,1	1865
Együtt	38,3	61,7	1614	37,0	63,0	1702	37,1	62,9	1693
80–X	31,8	68,2	2143	30,5	69,5	2283	30,4	69,6	2288
Összesen	40,2	59,8	1489	38,7	61,3	1587	38,6	61,4	1591
Népesség	48,0	52,0	1081	47,6	52,4	1102	47,5	52,5	1107

Mind a demográfiai helyzet, a termékenység alakulása, mind a munka világában elfoglalt hely vonatkozásában érdemi tényező a 15 éves és idősebb férfiak és nők családi állapot szerinti arányának alakulása. A házas családi állapotban élő férfiak aránya az 1980. évi 70,8 százalékról 2001-re 55,6, 2005-re 52,4 százalékra, a nőké 64,3 százalékról 49,4, illetve 46,5 százalékra esett vissza. Ezzel szemben mindkét nemnél növekedett az elváltak és házasságot még soha nem kötöttek hányada. E tendencia vonatkozik az özvegyekre is, akiknek döntő része 2005-ben a nők közül került ki: a férfiaknak 4,3, a nőknek 18,9 százaléka volt özvegy családi állapotú. Megjegyezzük, hogy folyamatosan emelkedik azoknak az aránya, akik a házasság helyett az élettársi közösséget választják. E tendencia erőteljes érvényesülése főleg a fiatalabb, 20–39 éves korosztályban figyelhető meg. A házások részesezésének csökkenését és az élettársi kapcsolatban élőknek az emelkedését összességében vizsgálva is megállapítható, hogy az ezredfordulót követő években a párkapcsolatban élők együttes aránya mindkét nemnél csökkent.

Az időskorúak családi állapot szerinti megoszlása jelentősen eltér az össznépességétől. A legmarkánsabb eltérés a házasok és a volt házasok, illetőleg a nőtlenek, hajadonok arányában mutatkozik. A 60 éveseknek és idősebbeknek csupán töredéke élte le egész életét úgy, hogy nem kötött házasságot. Az ilyen korú férfiak közel háromnegyede jelenleg is házas, 16 százalékuk özvegy, 7 százalékuk elvált. A nők körében – a férfiak nagyobb halandóságával összefüggésben – ennél jóval alacsonyabb (35 százalék) a házas családi állapotúak, viszont magasabb (53 százalék) az özvegyek aránya. Az időskorú nők között az elváltak hányada is magasabb (9 százalék).

A korcsoportonkénti különbségek jelentősek. Az idősebb korcsoportok felé haladva mindkét nemnél jelentősen csökken a házasok aránya. A 70 évesnél fiatalabb férfiak több mint háromnegyede él házasságban. Ennél magasabb életkorban ez az arány erőteljesen visszaesik, ugyanakkor egyre növekszik az özvegy családi állapotúaké. A nők között az idős kor kezdetén is jelentős az özvegyek aránya (29 százalék), a legidősebbeknek pedig több mint négyötöde él özvegyként.

Az elvált családi állapotúak hányadának életkor szerint csökkenő trendje abból adódik, hogy az idősebb évfázatokhoz tartozók körében kevésbé volt általános a válás, bár az elváltak aránya a legidősebb korcsoportokban is népszámlálásról népszámlálásra emelkedik. Ugyancsak a korábbi szigorúbb erkölcsi normák játszanak közre abban, hogy a házas családi állapotú időskorúak között csak ritkán fordul elő a férjtől, feleségtől való különélés, döntő többségük együtt él házastársával.

Az időskorú férfiak és nők családi állapot és korcsoport szerint, 2005

					Százalék	
Korcsoport (év)	Összesen	Nőtlen, hajadon	Házias	Özvegy	Elvált	
Férfi						
60–64	100,0	4,8	77,3	7,5	10,4	
65–69	100,0	4,6	76,0	11,2	8,2	
	Együtt	100,0	4,7	76,8	9,1	9,5
70–74	100,0	3,0	75,2	15,1	6,6	
75–79	100,0	2,9	68,7	24,4	4,0	
	Együtt	100,0	3,0	72,5	19,0	5,5
80–X	100,0	3,5	55,9	38,0	2,7	
	Összesen	100,0	4,0	72,7	16,0	7,3
Nő						
60–64	100,0	3,4	54,0	29,2	13,5	
65–69	100,0	2,7	45,7	42,3	9,3	
	Együtt	100,0	3,0	50,1	35,4	11,5
70–74	100,0	3,5	34,6	54,6	7,3	
75–79	100,0	3,3	22,8	68,0	5,9	
	Együtt	100,0	3,4	29,2	60,7	6,7
80–X	100,0	4,2	9,8	81,2	4,8	
	Összesen	100,0	3,4	35,3	52,7	8,5

A népszámlálásokhoz hasonlóan a mikrocenzus is vizsgálta a 15 éves és idősebb nőknek az adatfelvétel eszmei időpontjáig bekövetkezett termékenységet. Az adatokból jól kirajzolódik a termékenység évtizedek óta tartó nagymértékű visszaesése: a száz 15 éves és idősebb nőre jutó élve született gyermekek száma 1960-ban 210, 1980-ban 171, 1990-ben 165, 2001-ben 153, 2005-ben 148 volt.

A termékenység közel fél évszázad óta megfigyelt drasztikus, majd az utóbbi években mérséklődő ütemű csökkenése azzal járt, hogy megindult és folyamatossá vált a munkaképes kort elérők számának visszaesése is. Ennek következtében a munkaerőpiacon megjelenők, vagyis a gazdaságilag aktív népességbe tartozók köre is mindinkább az idősebb korcsoportok felé tolódott el.

A 2005. évi adatok szerint a 60 éves és idősebb nők átlagosan kevesebb mint két gyermeket hoztak világra, 100 ilyen korú nőre 187 élve született gyermek jut. A házas családi állapotúak 18 százalékának, az özvegyek 24 és fél százalékának, az elváltak 15 százalékának legalább három gyermeke született.

Az időskorú nők élve született gyermekeik száma és családi állapot szerint, 2005

Családi állapot	Összesen	Százalék				
		0	1	2	3	4–X
		élve született gyermekkel				
Hajadon	100,0	87,4	8,1	1,9	1,3	1,3
Házas	100,0	6,7	27,9	47,2	12,2	6,0
Özvegy	100,0	8,2	26,7	40,7	14,9	9,6
Elvált	100,0	11,9	38,1	35,2	10,3	4,6
Összesen	100,0	10,7	27,5	41,2	13,1	7,6

A 2005. évi mikrocenzus idején az időskorúak közé számítottak azok a nők, akiknek a családalapítás, a gyermekszülés szempontjából legideálisabb életkora a nők tömeges munkába állásának idejére esett, viszont az 1960-as évek közepén bevezetett gyermekgondozási segély és a gyermekvállalást ösztönző egyéb intézkedések már alig befolyásolhatták termékenységüket. A „legfiatalabb” időskorú nők így kevesebb gyermeket szültek, mint a náluk idősebb korcsoportba tartozók, akiket érintett a művi terhességmegszakítás szigorú tilalma, a születések számának adminisztratív eszközökkel kieroszakolt növekedése. Ha a 60–64 éves korcsoport mutatóit az utánuk következő, időskorúnak nem számító, ám befejezett termékenységű korcsoport, az 55–59 évesek mutatóival hasonlítjuk össze, látható, hogy a legutóbbi években időskorúvá vált nők átlagos gyermekszáma a náluk néhány évvel később születettekétől némiképp elmarad.

A legidősebb felnőtt korú és az időskorú nők termékenysége családi állapot és korcsoport szerint, 2005

Korcsoport (év)	100				
	nőre	hajadon	házas	özvegy	elvált
		családi állapotú nőre			
jutó élve született gyermekek száma					
55–59	188	35	198	205	173
60–X	187	23	189	201	161
Ebből:					
60–64	182	28	190	194	163
65–69	179	26	183	190	152
70–74	183	15	186	195	165
75–79	189	29	192	199	157
80– X	206	21	213	217	170

Iskolázottság

A 60 éves és idősebb népesség iskolázottsági szintje napjainkban is alacsonyabb, mint a teljes népességé. Az időskorúak között az átlagosnál nagyobb azoknak az aránya, akik nem szereztek alapfokúnál magasabb végzettséget, ebből következően kisebb körökben a közép-, illetve felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők hányada.

Az idős generáció iskolai végzettség szerinti összetétele nem a jelenlegi, hanem az évtizedekkel korábbi iskolázottsági viszonyokat tükrözi. Bár az időskorúakhoz tartozók legfiatalabb évjáratai már az 1945 utáni nyolcévfolyamos általános iskolákban és az újjászervezett középiskolákban tanultak, igen sokan még a háború előtti oktatási rendszerben kezdték – és fejezték is be – tanulmányaikat. A korcsoportonkénti adatokból jól látható, hogy az a különbség, ami a teljes népesség és a 60 éves és idősebb nemzedék iskolázottságában mutatkozik, javarészt a magasabb korcsoportokhoz tartozók alacsonyabb iskolai végzettségéből adódik.

Azt, hogy iskolázottság tekintetében a legidősebb, a 20. század első harmadában született generációnak van a legnagyobb hátránya, jól példázzák a 80 évesekre és idősebbekre vonatkozó adatok. A 80 éves és idősebb népesség 59 százaléka járt ugyan iskolába, mégsem rendelkezik a mai értelemben vett alapfokú – az általános iskola 8. évfolyamának megfelelő – iskolai végzettséggel. A 70–79 évesek 35, a 60–69 évesek 9 százaléka nem végezte el az általános iskola 8. évfolyamát.

Az időskorú népesség legmagasabb iskolai és szakmai végzettsége korcsoportok szerint, 2005

Százalék

Korcsoport (év)	Összesen	Általános iskola		Középiskola érettségi és szakmai oklevél nélkül		Középiskola		Egyetem, főiskola stb.	
		8. évfolyamnál alacsonyabb	8.	9–10.	11–12.	érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségivel	oklevél nélkül	oklevéllel
			évfolyam						
60–64	100,0	5,4	43,1	0,8	1,1	12,2	22,5	0,4	14,5
65–69	100,0	13,7	52,0	0,9	1,1	3,8	18,5	0,4	9,5
Együtt	100,0	9,2	47,2	0,8	1,1	8,4	20,7	0,4	12,2
70–74	100,0	28,2	45,7	0,5	1,0	2,6	12,5	0,4	9,1
75–79	100,0	43,8	34,2	0,5	1,1	1,8	10,6	0,5	7,5
Együtt	100,0	35,1	40,6	0,5	1,1	2,2	11,7	0,4	8,4
80–X	100,0	59,0	24,2	0,4	1,1	1,0	8,2	0,3	5,8
Összesen	100,0	26,2	41,2	0,7	1,1	5,1	15,5	0,4	9,8

Az időskorúak főbb foglalkozási jellemzői

Az ország népességén belül a foglalkoztatottak aránya az ezredfordulót követő években mérsékelten, mintegy 2 százalékponttal (36,2 százalékról 38,1 százalékra) emelkedett, így a foglalkoztatottak terhelése (a 100 foglalkoztatottra jutó nem foglalkoztatottak száma) 2001–2005 között kissé mérséklődött. E mutató értéke 176-ról 162-re módosult, ám a negyedszázaddal vagy akár a másfél évtizeddel korábbinál (111, illetve 129) így is lényegesen nagyobb eltartási teher hárul minden dolgozóra.

Az 1990-es évek első felében a foglalkoztatottak aránya az 50–54 éves népesség, valamint az 55–59 éves férfiak körében jelentős mértékben visszaesett. A gyors visszaesés csaknem teljes egészében a korengedményes nyugdíjazás széleskörű alkalmazására vezethető vissza. A későbbiekben a korengedmény nem szűnt meg, ám korlátozottabban alkalmazták. Közben megkezdődött a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése, ami az ezredfordulót követően is folytatódott. Érthető tehát, hogy az idősebb munkaképes korú népesség foglalkoztatásának csökkenése megállt, majd az ezredfordulót követően a csökkenést érzékelhető növekedés váltotta fel. 2001–2005 között az 50–54 évesek foglalkoztatása 4 százalékponttal, az 55–59 éveseké 14 százalékponttal (közel másfélszeresére) emelkedett. A nyugdíjkorhatár emelkedésének következménye, hogy a 60–61 évesek csoportjába tartozók foglalkoztatásának 2001. évi alacsony szintje (9 százalék) csaknem megkétszereződött (17,5 százalék). A 62 éven felüliek foglalkoztatásában is növekedés tapasztalható, a foglalkoztatás mértéke azonban e korcsoportokban továbbra is elhanyagolható.

A népesség gazdasági aktivitás és korcsoport szerint, 2005

Százalék

Gazdasági aktivitás	Össze- sen	0–14	15–49	50–54	55–59	60–61	62–64	65–69	70–X
Gazdaságilag aktív népesség									
Aktív kereső	36,3	–	58,5	63,1	39,6	7,1	2,0	0,7	0,1
Gyermekgondozási ellátás mellett dolgozó	0,2	–	0,3	0,0	–	0,0	0,0	–	–
Nyugdíj, járadék mellett dolgozó	1,7	–	0,7	2,5	5,5	10,3	7,1	4,3	1,1
Foglalkoztatott együtt	38,1	–	59,4	65,6	45,1	17,5	9,1	5,0	1,2
Munkanélküli	4,6	–	8,0	5,6	3,5	0,8	0,4	0,2	0,0
Gazdaságilag aktív népesség együtt	42,7	–	67,5	71,2	48,6	18,2	9,5	5,2	1,2
Gazdaságilag nem aktív népesség									
Gyermekgondozási ellátásban részesező	3,0	0,0	6,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Saját jogú nyugdíjas, járadékos	24,9	–	3,6	21,3	44,9	78,3	86,9	90,3	88,2
Hozzá tartozói jogú nyugdíjas, járadékos	1,3	–	0,1	0,3	0,6	0,8	1,8	2,8	8,9
Egyéb inaktív kereső	1,3	–	1,9	2,1	2,0	0,6	0,2	0,1	0,1
Inaktív kereső együtt	30,5	0,0	11,7	23,9	47,6	79,7	89,0	93,2	97,2
Eltartott	26,7	100,0	20,8	4,9	3,8	2,0	1,5	1,6	1,6
Gazdaságilag nem aktív népesség együtt	57,3	100,0	32,5	28,8	51,4	81,8	90,5	94,8	98,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A gazdaságilag nem aktív népességen belül a legjelentősebb réteget a nyugdíjasok és járadékosok alkották, akiknek döntő többsége saját jogú, kisebb hányada hozzátartozói, jellemzően házastársi jogon részesült nyugdíjban. A nyugdíjasok, járadékosok népességen belüli aránya 1990 óta jelentősen nőtt: arányuk 1990-ben 18, 2001-ben 27, 2005-ben 26 százalék volt.

Az inaktív keresők állománya 2005-ben megközelítette a 3,1 millió főt, vagyis meghaladta az össznépesség 30 százalékát. A saját jogon nyugdíjasok, járadékosok létszáma ezen belül 2,5 milliót tesz ki, ami a népesség egynegyedének felel meg. Döntő többségük, 75 százalékuk 60 éven felüli volt. A hozzátartozói jogon nyugdíjasok létszáma 2001–2005 között 132 ezer főre csökkent. Ebben a körben az időskorúak aránya 90 százalék volt.

A foglalkoztatottak 2,8 százaléka tartozott a 60 évesek és idősebbek közé, körükben 59 százalék volt a férfiak aránya. Az időskorú foglalkoztatottak döntő többsége (95 százalék) főtevékenysége mellett nem végzett más munkát.

Az időskorú és a fiatalabb korosztályok foglalkozási szerkezete lényegesen eltér egymástól. Azt mondhatjuk, hogy az időskorúak közül azok tudják nagyobb eséllyel megtartani munkájukat, akik magasabb képzettséget igénylő feladatokat látnak el. Az idősebbek szakmai ismereteinek és tapasztalatának nagy szerepe lehet az értelmiségi vagy vezetői foglalkozásokban, ezért az időskorú foglalkoztatottak körében ezek a foglalkozások nagyobb arányban jelennek meg, mint a fiatalabb korosztályokban. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy egyes nagy fizikai erőlkifejtést igénylő munkakörökben az időseket már csak életkoruk és romló egészségi állapotuk miatt sem foglalkoztatják, így érthető, hogy az időskorúak között az ipari, építőipari foglalkozásúak aránya kisebb mértékű, mint a fiatalabb munkavállalók között. A mezőgazdasági tevékenység az időskorúakra inkább jellemző, mint a fiatalokra. Ez abból az adatból is következik, hogy míg a foglalkoztatottak teljes körében az egyéni vállalkozók aránya 10,4, addig az időskorúak között több mint 27 százalék. Az időskorú egyéni vállalkozók 22 százaléka a mezőgazdaságban dolgozott. Ez az arány az összes foglalkoztatotton belül 13 százalék volt.

Az időskorú férfi foglalkoztatottak között inkább a vezetői foglalkozásúak, a felsőfokú iskolai végzettséget igénylő, valamint az ipari, építőipari munkát végzők aránya jelentős, a 60 éves és idősebb nők között viszont az általában nem egyetemi, de viszonylag magas iskolai végzettséget igénylő, az önállósági fok tekintetében azonban alacsonyabb szintű foglalkozásban dolgozók aránya a magasabb.

Az összes és az időskorú foglalkoztatottak foglalkozási főcsoport és nemek szerint, 2005

Százalék

Foglalkozási főcsoport	Összesen		Férfi		Nő	
	összesen	ebből: időskorú	összesen	ebből: időskorú	összesen	ebből: időskorú
Törvényhozók, igazgatási, érdek-képviseleti vezetők, gazdasági vezetők	9,5	13,1	11,4	17,2	7,3	7,3
Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozásúak	12,6	26,6	9,6	26,8	16,1	26,3
Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásúak	15,4	13,7	9,6	10,3	22,3	18,6
Irodai és ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozásúak	5,9	4,5	1,0	1,0	11,7	9,4
Szolgáltatási jellegű foglalkozásúak	15,5	11,0	13,1	9,6	18,2	13,1
Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozásúak	2,9	8,1	3,9	9,9	1,7	5,6
Ipari és építőipari foglalkozásúak	18,7	9,4	28,8	13,7	6,9	3,4
Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	10,7	3,5	14,8	5,0	6,0	1,2
Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozásúak	7,6	9,9	6,0	6,4	9,5	14,9
Fegyveres szervek foglalkozásaiban dolgozók	1,1	0,1	1,7	0,1	0,4	0,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

A 2005. évi mikrocenzus adatainak értékelésében mindenképpen azt a következtetést kell leszűrnünk, hogy az időskorban foglalkoztatottak aránya továbbra is alacsonynak mondható. (Valószínű, hogy a tényleges helyzet ennél valamivel kedvezőbb, ám a foglalkoztatottság eltitkolása nemcsak az időskorúaknál, hanem a fiatalabb korosztályoknál is előfordulhat, így az időskorú foglalkoztatottak aránya jelentősen nem lehet magasabb.) Az időskorú foglalkoztatottság bővítése érdekében fontos lenne olyan programok kidolgozása, amelyek elősegítik, hogy az e korcsoportokba tartozók minél nagyobb hányada gazdaságilag aktív maradjon, és lehetőleg olyan kereső tevékenységben vegyen részt, ahol tapasztalatait, ismereteit hasznosítani tudja. Ez főleg akkor lehetséges, ha a foglalkoztatás bővülése minden korosztály esetében bekövetkezik.

A 2005. évi mikrocenzus programjában – akárcsak a 2001. évi népszámlálásban – szerepelt a nem foglalkoztatott felnőtt korú népesség (pl. gyermekgondozási ellátásban részesülő, munkanélküli, nyugdíjas, járadékos) utolsó foglalkozására, foglalkozási viszonyára utaló kérdés. Ennek segítségével elemezhetjük a nyugdíjas, járadékos népesség korábbi foglalkozási struktúráját, és összevethetjük a jelenleg foglalkoztatottak hasonló adataival.

A saját jogú nyugdíjasok (ide értve a saját jogon nyugdíjasok teljes körét, tehát nyugdíjkorhatárt el nem érőket is) korábbi foglalkozási összetétele egyben jelzi a nyugdíjbavonulás-kori foglalkoztatottság főbb strukturális jellemzőit.

A saját jogon nyugdíjasok, járadékosok között a fizikai jellegű munkakörben dolgozók aránya jóval magasabb (68 százalék), mint a jelenleg foglalkoztatottak körében (57 százalék). Érthető módon a rokkantsági nyugdíjasok között ez a mutató még magasabb (74 százalék), hiszen a fizikai munkát végzők – egészségügyi szempontból – veszélyeztetettebb helyzetben vannak, mint a szellemi foglalkozásúak. A szellemi-fizikai munkák arányának időbeni változását jelzi, hogy míg a jelenlegi foglalkoztatottak körében a vezetői, értelmiségi foglalkozásúak aránya 22,1 százalék, addig a saját jogú nyugdíjasok között csak 12,4 százalék volt. 2001-ben ez az arány ennél is alacsonyabb, 11,5 százalék volt, ami azt jelenti, hogy fokozatosan lépnek be a nyugdíjasok, járadékosok közé azok a korosztályok, melyeknél a foglalkozási szerkezet inkább hasonlít a jelenleg dolgozókéhoz.

A saját jogú nyugdíjasok nemek és az utolsó foglalkozási főcsoport szerint, 2005

Százalék

Foglalkozási főcsoport	Összesen	Saját jogú		Férfi	Nő
		öregségi	rokkantsági		
		nyugdíjas, járadékos			
Törvényhozók, igazgatási, érdek-képviselői, gazdasági vezetők	6,3	7,0	3,7	8,8	4,5
Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozásúak	6,1	7,1	2,7	6,0	6,2
Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozásúak	9,6	10,3	7,4	6,8	11,6
Irodai és ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozásúak	6,8	7,1	5,8	0,9	11,0
Szolgáltatási jellegű foglalkozásúak	10,1	9,7	11,3	7,4	12,0
Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozásúak	7,1	7,4	6,0	6,6	7,5
Ipari és építőipari foglalkozásúak	21,0	19,7	25,5	31,4	13,7
Gépkezelők, összeszerelők, jármű-vezetők	10,7	10,2	12,4	15,8	7,1
Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozásúak	18,1	18,1	18,1	11,4	22,9
Fegyveres szervek foglalkozásaiban dolgozók	1,1	1,2	0,6	2,3	0,2
Ismeretlen	3,1	2,0	6,5	2,6	3,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az időskorúak korábbi foglalkozási struktúrája területi vonatkozásban is eltér (hasonlóan a jelenlegi foglalkoztatottakhoz). Minél lejjebb haladunk a településhierarchiában, annál nagyobb a fizikai jellegű, csak betanítást, illetve szakképzettséget nem igénylő foglalkozásúak aránya. Például a fővárosban az ipari, építőipari és egyéb foglalkozásúak hányada 35 százalék, a községekben, nagyközségekben 53 százalék volt. Az időskorúak régebbi foglalkozási összetétele is jelzi Budapest különleges helyzetét: itt a szellemi jellegű foglalkozásúak aránya a többi megyeszékhelyhez képest is kiugróan magas, 51 százalék. Ez a jellegzetesség a régiók vonatkozásában is jelentkezik: Közép-Magyarországon a szellemi jellegű foglalkozásúak 42 százalékos aránya a többi régióban mérthez képest jelentősen magasabb. Az időskorúak korábbi foglalkozása alapján jól megkülönböztethetők azok a régiók, ahol a mezőgazdaságnak kiugró jelentősége van. Különösen az Észak- és a Dél-Alföldön volt az időskorúak körében az országos átlaghoz képest (8 százalék) magas a mezőgazdasági foglalkozásúak aránya (13 százalék).

A nem foglalkoztatott időskorú népesség az utolsó összevont foglalkozási főcsoport, településtípus és régiók szerint, 2005

Százalék

Településtípus, régió	Összesen	Vezető, értelmiségi	Egyéb szellemi	Szolgáltatási	Mezőgazdasági	Ipari, építőipari	Egyéb	Soha nem dolgozott, ismeretlen
Főváros	100,0	23,5	27,8	9,5	0,5	24,6	10,2	3,8
Megyeszékhely (mfv.)	100,0	17,7	21,1	9,6	2,6	26,6	17,2	5,2
Többi megyei jogú város (mfv.)	100,0	13,9	19,3	9,9	4,3	31,5	14,4	6,7
Többi város	100,0	11,1	13,7	9,1	6,6	31,1	20,5	7,9
Városok együtt	100,0	16,3	19,7	9,4	3,8	28,2	16,6	6,0
Községek, nagyközségek	100,0	6,4	7,0	8,0	15,6	30,1	22,7	10,2
Ország összesen	100,0	13,0	15,4	8,9	7,8	28,8	18,7	7,5
Régiók:								
Közép-Magyarország	100,0	19,0	23,0	9,3	1,8	28,0	14,1	4,8
Közép-Dunántúl	100,0	12,0	12,8	9,6	5,4	33,0	19,9	7,1
Nyugat-Dunántúl	100,0	11,3	14,2	8,4	10,7	29,3	18,2	8,0
Dél-Dunántúl	100,0	10,9	12,3	9,9	10,3	28,6	21,1	6,9
Észak-Magyarország	100,0	10,4	14,2	8,1	8,1	31,0	20,7	7,6
Észak-Alföld	100,0	9,4	10,0	9,0	12,5	26,2	22,1	10,8
Dél-Alföld	100,0	9,9	11,2	7,9	13,2	27,8	20,3	9,6

A magyar társadalom számára kiemelt jelentősége van annak, hogy a 2005. évi mikrocenzust megelőző évben a népesség viszonylag számottevő része végzett kiegészítő tevékenységként mezőgazdasági munkát. (Kiegészítő tevékenységnek minősült a mezőgazdasági munka a főfoglalkozásban nem mezőgazdasági tevékenységet folytató foglalkoztatottak, valamint a munkavállalók, továbbá a 15 év feletti inaktív keresők és eltartottak esetében.)

A 15 éves és idősebb nem mezőgazdasági foglalkozású népesség gazdasági aktivitás, korcsoport és mezőgazdasági munkavégzés szerint, 2005

Százalék

Megnevezés	Összesen	Mezőgazdasági munkát					
		nem végzett	végzett	90 napnál kevesebbet		90 napot vagy többet	
				-29	30-89	90-179	180-X
Összesen							
Gazdaságilag aktív népesség együtt	100,0	81,0	19,0	8,2	7,9	1,8	1,1
Gazdaságilag nem aktív népesség együtt	100,0	80,5	19,5	7,5	8,0	2,6	1,3
Összesen	100,0	80,8	19,2	7,9	7,9	2,2	1,2
15-59 éves							
Gazdaságilag aktív népesség együtt	100,0	80,9	19,1	8,3	7,9	1,8	1,1
Gazdaságilag nem aktív népesség együtt	100,0	83,7	16,3	7,2	6,1	2,0	1,0
Összesen	100,0	81,9	18,1	7,9	7,3	1,9	1,1
60-X éves							
Gazdaságilag aktív népesség együtt	100,0	84,4	15,6	5,8	6,1	2,4	1,3
Gazdaságilag nem aktív népesség együtt	100,0	77,1	22,9	7,9	10,0	3,3	1,7
Összesen	100,0	77,5	22,5	7,8	9,8	3,3	1,7

A kiegészítő tevékenységként mezőgazdasági munkát végzők száma 1 millió 618 ezer fő volt, ez az érintett, 15 éven felüli népesség 19 százaléka. A mezőgazdasági munkát végzők 30 százaléka az időskorúak közé tartozott. Az időskorúak helyzete, életfeltételei szempontjából nem lehet közömbös, hogy végeznek-e és milyen mértékben kiegészítő tevékenységként mezőgazdasági munkát. 2005-ben az időskorúak több mint egyötöde végzett ilyen tevékenységet, ebből több mint 106 ezer fő évi 90 napnál többet. A néhány napig vagy néhány hétig végzett mezőgazdasági munka önmagában általában kevésbé lehet az önálló létfenntartás komoly tényezője, az időskorúak esetében azonban a 30 mezőgazdasági munkanap teljesítése is említésre méltó kiegészítést jelenthet. Érdemes tehát utalni arra, hogy majdnem 211 ezer időskorú végzett legalább 30 napig terjedő, ám 90 napnál rövidebb időtartamú mezőgazdasági munkát.

Az időskorúak háztartási, családi kapcsolatai

Az utóbbi évtizedek demográfiai változását jelzi, hogy a háztartások között folyamatosan nőtt a csak időskorú személyekből álló háztartások hányada. A két vagy több korosztályt magukba foglaló háztartások aránya is csökkenő tendenciát mutat, a háromgenerációs háztartások hányada 1970 óta 11 százalékról 5 százalékra mérséklődött. Ennek a népesség öregedésén kívül oka a háztartások aprózódása, a generációk különélése és a fiatalok önálló lakáshoz jutásának a korábbinál magasabb aránya.

A háztartás tagjainak korösszetételét nagyban befolyásolja a nem családháztartások korstruktúrája, azokon belül is elsősorban a túlnyomó többséget képviselő egyszemélyes háztartásoké. A 2005. évi mikrocenzus adatai szerint az egyszemélyes háztartások 57 százalékában csak időskorú személy élt. (1970-ben ez az arány még csak 48 százalék volt.)

A háztartások 40 százalékában, 1 millió 616 ezer háztartásban él időskorú személy, 28 százalékában egy, 12 százalékában két vagy több időskorú személy él. Az idős egyedülállók magas száma okozza, hogy a családháztartásoknak csak egyharmadában él időskorú. Ebben a körben viszont magas azoknak az aránya (54 százalék), ahol két vagy több időskorú személy él együtt. Döntő többségüknek él a házastársa, így legalább segíteni tudják egymást egészségügyi és egyéb problémáik megoldásában.

A háztartások a háztartástagok korösszetétele szerint, 1970–2005

Százalék

Év	Összesen	Csak			Fiatal- és közép-	Fiatal-	Közép-	Fiatal-, közép- és idős-
		fiatal-	közép-	idős-				
		korú személlyel						
1970	100,0	11,1	12,4	16,7	37,5	3,1	8,2	11,0
1980	100,0	12,0	15,7	17,8	36,0	2,2	8,7	7,7
1990	100,0	9,4	16,8	21,1	36,3	1,8	8,9	5,7
2001	100,0	7,7	15,9	24,3	36,5	1,4	8,5	5,7
2005	100,0	7,7	17,2	26,1	34,8	1,1	8,3	5,0

Ezeknek a folyamatoknak a kezelése lényeges feladatokat ró a szociálpolitikára, mert az időskorú személyek különülésük kapcsán kevésbé számíthatnak gyermekeik, unokáik mindennapi segítségére, gondozására. (Külön probléma, ha a gyermekek, unokák nem ugyanazon a településen élnek, mint szüleik, nagyszüleik.) Ehhez kapcsolódik az az adat, hogy a 2 millió 156 ezer 60 éves és idősebb személy közül 37 ezer volt azoknak a száma, akik valamilyen intézeti ellátásban részesültek. (Az időskorúak 1,7 százalékáról van szó, ami azt jelenti, hogy a szociális ellátórendszer szempontjából főleg az egyedül élő időskorúak problémáinak megoldására kell koncentrálni.)

A háztartások háztartás-összetétel és a háztartásban élő időskorú személyek száma és korcsoportja szerint, 2005

Százalék

Háztartás-összetétel	Összesen	Időskorú személy nélkül	1		2			3 vagy több időskorú személylyel
			időskorú személlyel, aki(k)					
			60–79	80–X	60–79	80–X	60–79 és 80–X	
éves(ek)								
Egy családból álló háztartás								
Házaspár	100,0	65,3	11,0	1,2	18,7	0,9	2,4	0,4
Ebből:								
rokon és nem rokon nélkül	100,0	68,9	8,2	0,0	19,7	1,0	2,2	0,0
felmenő rokonnal	100,0	13,2	53,9	18,6	2,3	0,3	6,0	5,7
Élettársi kapcsolat	100,0	84,5	8,6	1,0	5,0	0,2	0,7	0,1
Ebből:								
rokon és nem rokon nélkül	100,0	87,8	6,0	0,0	5,3	0,2	0,6	–
felmenő rokonnal	100,0	38,8	44,1	13,2	1,0	–	1,9	1,1
Egy szülő gyermekkel	100,0	70,6	24,1	4,0	0,2	0,0	1,1	0,1
Ebből:								
rokon és nem rokon nélkül	100,0	76,0	20,4	2,8	0,0	–	0,7	0,1
felmenő rokonnal	100,0	20,3	60,6	15,4	0,3	–	3,4	–
Egy családból álló háztartás együtt	100,0	68,5	12,8	1,6	14,1	0,7	2,0	0,3
Két vagy több családból álló háztartás	100,0	54,0	17,9	2,1	21,5	0,7	2,6	1,3
Családháztartás összesen	100,0	67,9	13,0	1,6	14,4	0,7	2,0	0,4
Nem családháztartás								
Egyszemélyes háztartás	100,0	43,0	44,2	12,8	–	–	–	–
Egyéb összetételű háztartás	100,0	28,7	42,0	15,1	3,4	0,6	10,0	0,1
Nem családháztartás összesen	100,0	41,8	44,0	13,0	0,3	0,1	0,8	0,0
Összesen	100,0	59,6	22,9	5,2	9,9	0,5	1,6	0,2

Ha az adatokat a családi összetétel szerint vizsgáljuk, megállapítható, hogy a párkapcsolatokban élő (házastárs és élettárs együtt) személyek között általában a férfi az idősebb és a nő a fiatalabb. Minél idősebb korosztályról van szó, annál inkább jellemző ez a tendencia. Ennek köszönhető, hogy az időskorú nők nem csak azért maradnak egyedül, mert a születéskor várható élettartamuk magasabb, hanem azért is, mert a férjük, élettársuk idősebb.

Az időskorú, párkapcsolatokban élő férfiak és nők 5,1 százaléka él élettársként párjával. Ez azt jelenti, hogy az idősebb korosztályoknál az élettársként való együttélés viszonylag csekély mértékű, ugyanakkor emelkedő tendenciájú, tekintettel arra, hogy ez az arány 1990-ben még csak 3,3 százalék volt. (Az élettársi kapcsolat inkább a fiatalokra jellemző, például a 2005. évi mikrocenzus adatai szerint a 25–29 éves, párkapcsolatban élő fiatalok 37,3 százaléka élettársi kapcsolatban élt.)

A lakásban élés módja szerinti adatok településtípusonként is jelentős eltéréseket mutatnak. A fő különbség, hogy a községekben – főleg Budapesthez képest – nagyobb azoknak az időskorúaknak az aránya, akik négy vagy több személy által lakott lakásban laknak. A településtípusok között abban is jelentős a különbség, hogy budapesti időskorúak 69, a községekben lakók 61 százaléka csak időskorúak által lakott lakásokban él. A községekben lakó időskorúak tehát kedvezőbb helyzetben vannak a fiatalabbakkal való együttélés szempontjából, mint a Budapesten vagy a városokban élők. Ugyanakkor az egyedül vagy idős házastárral együtt élő, községben lakó időskorúak az egészségügyi és szociális infrastruktúra hiányosságai miatt kedvezőtlenebb helyzetben vannak, mint a városi társai.

Az időskorúak a lakásban élés módja és településtípus szerint, 2005

Százalék

Lakásban élés módja	Összesen	Budapest	Megye-székhely	Többi megyei jogú város	Többi város	Városok együtt	Községek
Csak időskorú él a lakásban	64,7	69,4	66,8	69,7	63,9	66,4	61,3
Ebből:							
egyedül	29,9	37,4	29,8	31,8	27,5	31,1	27,3
házastársként	33,0	29,8	35,5	36,0	34,6	33,5	32,0
Időskorú és nem időskorú is él a lakásban	35,3	30,6	33,2	30,3	36,1	33,6	38,7
Ketten élnek a lakásban	10,8	10,6	11,3	10,2	10,6	10,8	10,8
Ebből:							
házastársként	4,5	4,3	5,1	4,3	4,7	4,7	4,2
Hárman élnek a lakásban	11,4	10,1	11,5	10,0	11,5	11,0	12,2
Ebből:							
házastársként	7,8	7,0	7,9	6,9	7,8	7,6	8,2
Négyen vagy többen élnek a lakásban	13,1	9,8	10,4	10,2	14,1	11,8	15,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az időskorúak lakáskörülményei

A mikrocenzus adatai alapján megállapítható, hogy az elmúlt évtizedekben a lakások minőségi és mennyiségi mutatói egyértelműen javultak. A lakások – köztük az időskorúaké is – nagyobbak és komfortosabbak lettek. Például annak ellenére, hogy nőtt a csak időskorúak által lakott lakások száma, ezek között az egyszobásaké jelentősen, az 1970. évi 68 százalékról 2005-re 14 százalékra csökkent. Ez a tendencia érvényesült valamennyi településtípusra. A rendkívül szűkös és kicsi városi lakások korábbi száma és aránya is számottevően alacsonyabb. Hasonlóan kedvező fordulat a felszereltség és a komfortosság tekintetében is kimutatható. Mindazonáltal az időskorúak által lakott lakások komfortossága elmarad a fiatalok, illetve a középkorúak által lakottakétól.

Az összkomfortos lakásokban a legalacsonyabb a csak időskorúak által lakott lakások aránya, ezen belül is különösen alacsony a lakásaikban egyedül élő időskorúak hányada. Ezzel szemben a félkomfortos és komfort nélküli lakások több mint egyharmadában csak időskorú személy él. Megállapítható, hogy azoknak a lakásoknak a komfortfokozata, amelyekben az időskorúak fiatalabb személyekkel élnek együtt, kedvezőbb az időskorúak által lakott lakásokénál.

A lakott lakások komfortossága a lakók korösszetétele szerint, 2005

Százalék

Megnevezés	Össze- sen	Csak				Fiatal- és közép-	Fiatal- és idős- korú személlyel	Közép-	Fiatal-, közép-	Lakás lakó- népes- ség nélkül
		fiatal- korú személlyel	közép-	időszerű személlyel						
				együtt	ebből: egyedül élő					
Komfortosság										
összkomfortos	100,0	6,7	16,1	19,0	10,7	40,9	1,0	7,8	7,0	1,4
komfortos	100,0	6,1	15,7	32,6	21,0	27,2	1,3	9,0	5,3	2,7
félkomfortos	100,0	4,6	16,3	35,1	24,6	24,7	1,5	9,7	4,6	3,4
komfort nélküli	100,0	3,9	17,8	37,8	30,2	22,2	1,5	9,4	3,6	3,8
szükség- és egyéb lakás	100,0	5,5	16,4	23,1	16,3	27,9	0,6	7,0	3,8	15,7
Összesen	100,0	6,2	16,1	25,2	15,9	34,4	1,2	8,4	6,1	2,4

A csak időskorúak által lakott lakások alapterületének 39 százaléka 60 m²-nél kisebb. A lakást egyedül lakó időskorúaknál ez az arány alig több mint 45 százalék, ami azt jelenti, hogy jelentős számú és arányú időskorú személynek van 60 m²-nél nagyobb alapterületű lakása. Ez kedvező lakásfekvés és komfortfokozat esetén jó cserealapot biztosíthat egy kisebb lakásba költözéshez.

A lakott lakások alapterülete a lakók korösszetétele szerint, 2005

Százalék

Megnevezés	Össze- sen	Csak				Fiatal- és közép-	Fiatal- és idős- korú személlyel	Közép-	Fiatal-, közép-	Lakás lakó- népes- ség nélkül
		fiatal- korú személlyel	közép-	időszerű személlyel						
				együtt	ebből: egyedül élő					
Lakás-alapterület (m ²)										
-29	100,0	13,1	26,1	24,7	22,6	17,8	0,4	3,9	0,6	13,4
30-39	100,0	14,4	25,3	30,3	26,2	16,6	0,8	4,6	0,8	7,1
40-49	100,0	11,2	22,0	32,0	23,8	21,9	1,1	6,2	1,7	3,9
50-59	100,0	9,8	18,6	28,1	19,1	30,1	1,2	7,2	2,9	2,0
60-79	100,0	5,8	14,9	29,8	18,4	33,0	1,3	8,7	4,5	2,0
80-99	100,0	3,2	13,9	26,8	14,8	36,0	1,3	10,3	6,9	1,6
100- X	100,0	2,6	12,5	14,7	6,8	46,7	1,1	9,3	11,9	1,3
Összesen	100,0	6,2	16,1	25,2	15,9	34,4	1,2	8,4	6,1	2,4